

راهنمای تصویربرداری، صدابرداری و تدوین فیلم نمایش

گردآوری و ترجمه:
حسین ملکی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راهنمای
تصویربرداری،
صدابرداری
و تدوین فیلم نمایش

گردآوری و ترجمه:
حسین ملکی

فیلم‌نمایش یکی از مستندات به جا مانده از اجرای زنده است که در سال‌های اخیر تبدیل به یک محصول هنری شده است. در دهه‌ی گذشته از این محصول بیشتر به منظور یک سند برای ارائه‌ی نمایش به کمپانی‌ها و جشنواره‌ها استفاده می‌شد اما در زمان حاضر تماشای فیلم‌نمایش توسط علاقه‌مندان به هنر نمایش، در حال تبدیل شدن به یک رفتار هنری مرسوم است. البته در این میان نباید تله‌تئاتر یا محصولی که به این نام مشهور است را با فیلم‌نمایش یکسان در نظر گرفت. تله‌تئاتر، نسخه‌ی تهیه‌ی ویدئویی نمایش صرفاً برای پخش از پلتفرم‌های ویدئویی با محوریت تلویزیون و یا سوبیه‌های تولیدی متناسب با این رسانه است و فیلم‌نمایش، تصویربرداری از یک نمایش (نمایش در حال اجرا برای تماشاگران) در محل وقوع رویدادهای نمایشی است. نمایشی که فرم، دکور و نورپردازی صحنه‌ای دارد و این موارد برای تصویربرداری توسط دوربین تنظیم نشده‌اند. بنابراین تصویربرداری از این نمایش‌ها چالش‌هایی به همراه دارد. چالش‌هایی که ابتدا باید شناسایی شوند تا پس از آگاهی از آنها بتوان در جهت رفع‌شان عمل کرد. جزوه‌ی حاضر به همین منظور تدوین شده است. جزوه‌ای که یکی از منابع آن «Guide to filming live theatre» است. این جزوه توسط «Digital scholarship and programs university of Miami libraries» در سال ۲۰۱۲ انتشار یافته و یکی از جامع‌ترین و درعین حال خلاصه‌ترین راهنماهای تصویربرداری، صدابرداری و تدوین نمایش است. هدف از انتشار این جزوه آرشیو ساختن نمایش‌ها به فرم ویدئویی است که در آن روش‌های استاندارد برای ضبط نمایش و تهیه فیلم آن به عنوان یک محصول هنری نیز پیشنهاد شده است. روش‌هایی که با کمترین دخالت در امور مربوط به زیبایی‌شناسی تصویر، به دنبال به کار گرفتن تکنولوژی و ابزارهای تصویری، صوتی و نرم‌افزاری برای ضبط نمایش است. البته به گونه‌ای که نزدیکترین تجربه‌ی تماشای نمایش به صورت زنده را برای بیننده‌ی فیلم‌نمایش فراهم آورد. دیگر منبع گردآوری این جزوه کتاب «تکنیک‌ها و مفاهیم تصویربرداری» تألیف مرتضی جان‌بخش است که در سال ۱۳۹۵ توسط مرکز پژوهش‌های سیما و اداره کل آموزش سازمان صداوسیما انتشار یافته است. مطالعه‌ی جزوه‌ی حاضر می‌تواند برای تمامی گروه‌های نمایشی که به دنبال تهیه‌ی فیلم از نمایش‌شان هستند (چه به منظور ارائه به جشنواره‌ها و تالارها و چه به منظور عرضه به عنوان یک محصول مستقل) و تمامی تصویربردارانی که می‌خواهند در حوزه‌ی ضبط نمایش فعالیت کنند کاربردی و مفید باشد.

فهرست مطالب

مقدمه | ۹

فهرست تجهیزات | ۱۰

دستورالعمل‌های تصویربرداری | ۱۲

• طرح صحنه | ۱۲

• دوربین‌گذاری | ۱۳

تصویربرداری با یک دوربین

تصویربرداری با دو دوربین

• ملاحظات تصویربرداری | ۱۵

لیدروم و هدروم

پرهیز از حضور تماشاگران

• نور - تغییرات و تنظیمات روشنایی | ۱۶

• پشت دوربین | ۱۷

تصویربردار و مدیر تصویربرداری

چه زمانی از کلوزآپ‌ها، مدیوم‌شات‌ها و نماهای زاویه باز استفاده کنیم؟

چه زمانی از زوم‌ها استفاده کنیم؟

ثبت دکور و لباس

ضبط یک نمایش را چگونه آغاز کنیم و به پایان رسانیم؟

چه زمانی ضبط را متوقف کنیم؟

در طول وقفه‌ها چه کنیم؟

دستورالعمل‌های صوتی | ۲۱

آماده‌سازی مقدمات صدابرداری

استراتژی ضبط صدا

میکروفون‌گذاری با میکروفون‌های مرزی

نکات مربوط به میکروفون‌گذاری

دستورالعمل‌های تدوین | ۲۳

• توجیه برش

چنگ‌زدن به احساسات

بهترین زاویه کنش

تاکید بر ریتم

تقسیم‌بندی مجموعه‌ای از اعمال

پوشش دادن شخصیت‌ها

تغییرات صحنه

پنهان‌سازی خطاها

تدوین فیلم نمایش

انتقال دی‌الو

کارهایی که نباید انجام شوند

اصلاح رنگ

تدوین صوتی

درس‌هایی که در اتاق تدوین آموخته شده‌اند

گزارش تولید | ۲۷

- پیوست «۱»: فرم فهرست تجهیزات

- پیوست «۲»: فرم خام گزارش تولید فیلم نمایش

- پیوست «۳»: دستورالعمل سریع تنظیم فنی دوربین و کنترل مختصات بصری تصویر

مقدمه

نمایش زنده و اجرا شاید ناپایدارترین اشکال از میراث فرهنگی باشند. اشکالی که همیشه موقت، زودگذر و غیرقابل تکرارند. اشکالی که به عنوان مظاهر فرهنگی غیرقابل لمس، یک حافظه‌ی تجسم‌یافته را انتقال می‌دهند. حافظه‌ای که بسیار شکننده است و مخاطره‌ی ناپدیدشدنش وجود دارد. تکرارناپذیری به دو خصیصه‌ی برجسته‌ی نمایش به عنوان یک اجرای زنده اشاره دارد:

(۱) نمایش یک فرم هنری ناپایدار و زودگذر است. البته که هستی‌شناسی اجرا بر امر حاضر است. نمایش زنده وجود دارد تا زمانی که یک بازنمایی بدون تکثیر است.

(۲) ماهیت هنر نمایش بیش از آنکه فردی باشد مشارکتی است. نمایش زنده شامل همکاری طیف گسترده‌ای از مشارکت‌کنندگان است. همکاری‌ای که امروزه علاوه بر هنرمندان و نیروهای فنی، مشارکت تیمی که به امر مستندسازی نمایش به صورت محتوای ویدئویی می‌پردازد را نیز دربرمی‌گیرد.

مستندسازی تصویری اجرا، یک فرآیند در حال پیشرفت است. ظهور فناوری دیجیتال این امکان را به ما می‌دهد که موارد قدیمی ضبط شده به صورت آنالوگ را پیش از آنکه به طور کامل نابود شوند حفظ کنیم. همچنین به ما امکان می‌دهد همانطور که تمرینات و مصاحبه‌ها با هنرمندان را ضبط می‌کنیم، اجرای زنده را نیز ثبت و ضبط کنیم. بنابراین فناوری دیجیتال منابع اسنادی مفیدی برای هنرمندان و پژوهشگران ایجاد می‌کند. منابعی که به منظور بایگانی کردن شیوه‌ها و جنبش‌های نمایشی، بهتر است به صورت بصری مستندسازی شوند. اما برای مستندسازی بصری نمایش زنده هیچ روش واحدی وجود ندارد. فرآیند مستندسازی نمایش از طریق تصویربرداری، یک همکاری مشترک میان گروه مستندسازان و گروه نمایشی به خصوص کارگردان نمایش است. کارگردانی که ممکن است در روند تدوین فیلم نمایش نیز با گروه مستندسازی همکاری داشته باشد. کارگردان به خوبی از آنچه بر صحنه به اجرا درمی‌آید مطلع است و می‌تواند در گزینش مناسب مواردی همچون انتخاب صحنه‌ها، ژست‌ها و حرکاتی که به تصویربرداری و تدوین مربوط است به گروه مستندسازی یاری رساند. واضح است فیلم نمایش به عنوان یک سند، جایگزینی برای اجرای زنده نیست اما می‌تواند یکی از اسناد به جا مانده‌ی مناسب برای نمایش باشد. در این جزوه تلاش شده است یکی از بهترین روش‌ها برای ایجاد این سند آموزش داده شود اما همواره باید به یاد داشته باشید به منظور مستندسازی بصری نمایش زنده، هیچ روش واحدی برای تصویربرداری از آن وجود ندارد.

تجهیزات لازم برای تصویربرداری از نمایش

برای تصویربرداری از یک نمایش همراه داشتن برخی تجهیزات ضروری و برخی‌های دیگر تکمیلی هستند. البته فهرست تجهیزات به نوع نمایش، تالار نمایش، تعداد بازیگران نمایش، طراحی صحنه نمایش، بودجه‌ی تصویربرداری از نمایش و ... وابستگی بسیاری دارد. جدول زیر برخی از تجهیزات پرکاربرد برای تصویربرداری از یک نمایش را پوشش داده است. با توجه به این جدول و امکاناتی که برای تصویربرداری از یک نمایش در اختیار دارید می‌توانید دست به انتخاب انواع تجهیزات بزنید. فرم خام تجهیزات لازم برای تصویربرداری در پیوست شماره «۱» موجود است.

لوازم جانبی

کارت حافظه (برای دوربین و برای تجهیزات صدا برداری)

حافظه خارجی (هارد اکسترنال)

چراغ قوه دستی کوچک

چراغ‌های کوچک

هات شو خارجی

دستمال تمیز کننده لنز

کارت وایت بالانس

انواع کابل‌ها (متناسب با کارتان کابل‌های بنون، کنون، HDMI، کابل سه فیش AV و ...)

نوار چسب

صدا برداری

میکروفون شات‌گان

میکروفون‌های مینی گان

میکروفون‌های یقه‌ای

میکروفون‌های داینامیک دستی

میکروفون‌های وایرلس

میکروفون‌های HF

میکروفون‌های مرزی

پایه میکروفون

بسکت

خز بادگیر

هدفون

میکسر صدا

گیرنده و ضبط کننده صدا

باتری برای تجهیزات صوتی

شارژر باتری برای تجهیزات صوتی

تصویر برداری

دوربین (ترجیحا دوربین سبک و قابل حمل)

باتری برای دوربین تصویربرداری

شارژر باتری برای دوربین تصویربرداری

مانیتور

بازو دوربین

سه پایه (متناسب با دوربین)

دستورالعمل‌های تصویربرداری

الف) برای ضبط یک نمایش روش‌های مختلفی وجود دارد که به کارگیری هر کدام آنها منجر به نتایج متفاوتی می‌شود. هیچ روش صحیح واحدی برای تصویربرداری از یک نمایش وجود ندارد اما مواردی وجود دارند که رعایت آنها می‌تواند سبب به حداکثر رساندن کیفیت ضبط شود.

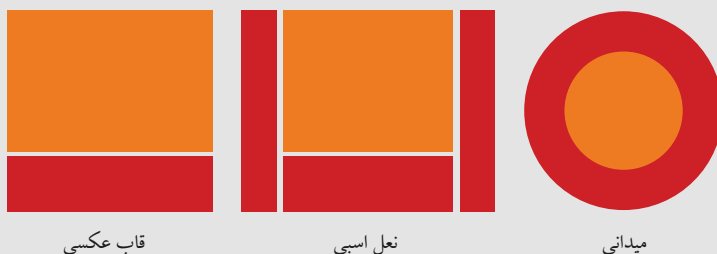
ب) به یاد داشته باشید هنگام تصویربرداری یک نمایش، مهم است «نامعلوم» باشید تا به این واسطه تبدیل به عنصری مزاحم برای بازیگران و تماشاگران نشوید. نمایش بیش از آنکه قرار باشد برای لنز دوربین اجرا شود، قرار است برای چشمان تماشاگران اجرا شود. بنابراین محترم شمردن اجرای زنده اهمیت دارد.

پ) حداقل یک ساعت قبل از ورود تماشاگران به تالار، در تالار نمایش حاضر باشید و این یعنی حداقل یک ساعت و نیم قبل از اجرای نمایش در محل آن حضور پیدا کنید. چراکه باید تجهیزاتتان را مستقر نمایید، تست نهایی بگیرید، بررسی‌های نهایی را با کارگردان نمایش انجام دهید و ملاحظات را که باید در نظر بگیرید از زبان او یا دستیارش بشنوید. اگر برای انجام این امور به زمانی بیش از یک ساعت نیاز است خودتان را زودتر به محل اجرای نمایش برسانید و مطمئن باشید برای انجام این کار اجازه‌ی ورود به تالار را دارید.

ت) یک روش عالی برای بهتر ضبط کردن نمایش آن است که قبل از ضبط، به تماشای نمایش یا تمرین هایش بروید. در این صورت می‌توانید به موارد مختلفی از جمله انتقالات صحنه‌ای، تغییرات نورها، دکور و ظرایف آن، لحظات مهم نمایش، لحظات احساسی نمایش، محل قرارگیری بازیگران در صحنه و سایر جزئیات مربوط به نمایش مطلع شوید. در این ملاقات توصیه می‌کنیم از نکات مهمی که باید برای تصویربرداری مدنظر قرار دهید یادداشت بردارید. در این رابطه با کارگردان نیز گفتگو کنید و اجازه دهید جزئیاتی را که باید بدانید او به شما بازگو کند. جزئیات حاصل از این گفتگو را به تصویربرداران دیگر نیز انتقال دهید تا مشخص شود هر کدام از تصویربرداران در لحظات مختلف نمایش با چه شیوه‌ای باید تصویربرداری کنند.

طرح صحنه

سه گونه صحنه وجود دارد: قاب عکسی^۱، نعل اسبی^۲، میدانی^۳. در صحنه‌ی قاب عکسی، بازیگران برای تماشاگرانی که در مقابل‌شان نشسته‌اند اجرا می‌کنند. در صحنه‌ی نعل اسبی بازیگران برای تماشاگرانی که در سه طرف آنها حضور دارند اجرا می‌کنند و در صحنه‌ی میدانی، تماشاگران دور تا دور صحنه و بازیگران را فراگرفته‌اند.

قاب عکسی

نعل اسبی

میدانی

رنگ نارنجی صحنه است و رنگ سرخ جایگاه تماشاگران

- 1 - Proscenium
- 2 - Thrust
- 3 - Arena

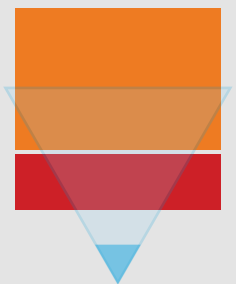
دوربین‌گذاری

چه از یک دوربین استفاده کنید و چه بیشتر، هر کدام از دوربین‌ها باید رو به صحنه قرار داشته باشند تا بتوانند کنش‌های شخصیت نمایش را تا جای ممکن به طور مستقیم ضبط کنند. اما یافتن مکان مناسب برای قراردادن دوربین، به طرح صحنه و معماری ساختمان تالار نمایش بستگی دارد. مطابق با تجربه، غالباً پشت سر تماشاگران ستون‌هایی وجود دارند که ما مجبوریم در فضای اطراف آنها کار کنیم. البته انعطاف‌پذیری ضبط هنگامی که تعداد دوربین‌ها افزایش می‌یابد تغییر می‌کند.

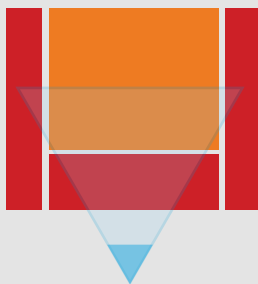
• تصویربرداری با یک دوربین

اگر فقط یک دوربین در صحنه حاضر است، تصویربردار مسئول است تمام رخدادها را واقع در صحنه را ضبط کند. بنابراین پیش از شروع نمایش با کارگردان گفتگو کنید و از او درباره‌ی لحظات مهم نمایش بپرسید. درباره‌ی اینکه چه تعداد بازیگر در صحنه حاضر می‌شوند، ورود آنها به صحنه و خروج‌شان از صحنه به چه شکل است و سایر جزئیاتی که برای تصویربرداری مهم است با کارگردان یا دستیارش حرف بزنید. اگر با نمایش آشنا نیستید و نتوانسته‌اید قبلاً اجرا و یا تمریناتش را ببینید پیشنهاد می‌کنیم برای تصویربرداری یک نمای باز انتخاب کنید. نمایی که فضای کافی برای پَن کردن به راست و چپ را به شما می‌دهد تا به این منظور بتوانید به هنگام ورود و خروج‌های ناگهانی، حرکات غیرمنتظره، تغییر شدید نورها، تغییر اجزای درون صحنه و مواردی مشابه، از این امکان استفاده نمایید. هنگام تصویربرداری با یک دوربین پیشنهاد می‌کنیم تا جایی که می‌توانید از گزینه زوم استفاده نکنید مگر این که میان شخصیت‌ها گفتگوی مهمی در میان باشد و به جزئیات این گفتگو آن‌طور که باید، در نمای باز پرداخته نشود. یادتان باشد آنچه اهمیت دارد پوشش دادن تمام چیزها و ثبت بیشترین اطلاعات در حال جریان در صحنه است اما در عین حال کیفیت و جزئیات نیز می‌توانند مهم باشند. ما می‌خواهیم به اندازه‌ی کافی به صحنه نزدیک شویم تا جزئیات مربوط به شخصیت‌ها و اجزای درون صحنه را به تصویر بکشیم اما در عین حال باید فضای کافی نیز در اختیار داشته باشیم تا در صورت حرکت بازیگر یا بازیگران به بیرون از صحنه، آن را نیز ثبت کنیم.

قاب عکسی

نعل اسبی

میدانی

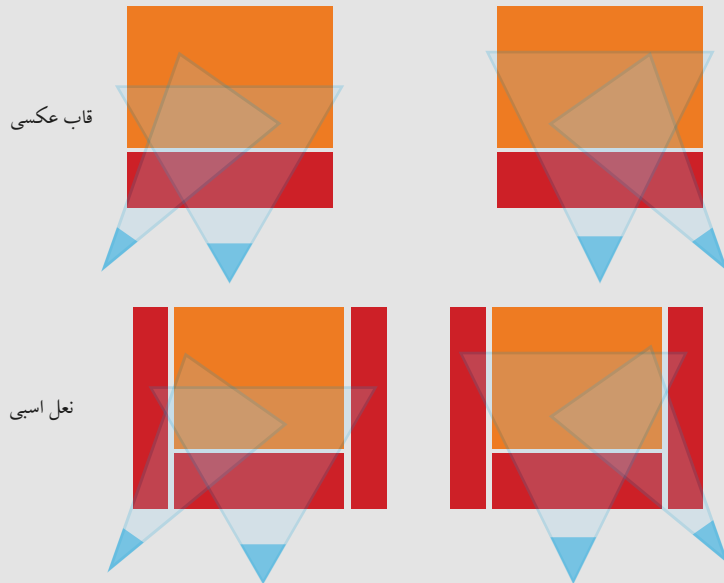

دوربین‌گذاری-تک دوربین: دوربین را در مرکز صحنه، پشت سر تماشاگران قرار بدهید. اطمینان حاصل کنید قابی مشخص و بدون حضور تماشاگران در اختیار دارید. تصویربرداری با یک دوربین را برای صحنه‌های میدانی توصیه نمی‌کنیم.

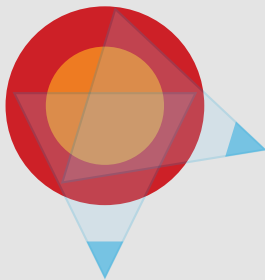
● تصویربرداری با دو دوربین

دوربین گذاری بهینه هنگامی که دو دوربین برای تصویربرداری وجود دارد آن است که یکی را در امتداد مرکز صحنه و دیگری را سمت چپ یا راست به صورت زاویه دار نسبت به مرکز صحنه قرار دهید. هنگام تصویربرداری با دو دوربین، بسیار مهم است تصویربرداران با یکدیگر ارتباط داشته باشند تا به این واسطه تا جایی که می شود موارد مختلف را پوشش دهند. قبل از شروع ضبط، تصویربرداران باید تصمیم بگیرند کدامشان قرار است رویدادهای نمایش را در نمای باز و کدامشان در نماهای بسته ضبط کنند. وقتی تصویربرداری توسط دو نفر انجام می شود یکی از افراد باید مسئولیت رسیدگی به تجهیزات صوتی و ضبط صدا را نیز به عهده گیرد. البته در صورتی که فرد یا افراد خاصی برای ضبط صدا در نظر گرفته نشده باشند. در این مدل، دوربینی که در راستای مرکز صحنه قرار دارد باید تصاویر را همیشه در نمای باز ضبط کند و دوربینی که نسبت به مرکز صحنه زاویه دار دارد باید نماهای نزدیک و همین طور نماهایی که ممکن است دوربین دیگر نتواند آنها را بگیرد ضبط کند. البته از زاویه ای که بتواند بازیگران بیشتری را در نماهای نزدیکش پوشش دهد. این دوربین باید در جایی قرار گیرد که به هنگام اجرا، چهره و حرکات بازیگران دیده شوند و نماهایی که می گیرد قابلیت برش خوردن به نماهایی که دوربین دیگر ضبط می کند را داشته باشند.

دوربین گذاری-دو دوربین: در هر دو صحنه ی قاب عکسی و نعل اسبی، یک دوربین باید در امتداد مرکز صحنه و دیگری به صورت زاویه دار در سمت چپ یا راست صحنه قرار داده شود و نماهای بسته از بازیگران ضبط کند. اینکه دوربین دوم در سمت چپ یا راست صحنه باشد اختیاری است مگر آنکه الزامات و یا اولویت هایی مانند طراحی صحنه، نحوه قرارگیری بازیگران و یا ترجیح کارگردان نمایش تعیین کند این دوربین در کدام سمت قرار گیرد.

میدانی

دوربین گذاری-دو دوربین: در صحنه های میدانی کوچک، بسته به جای بازیگران در صحنه و دکور، دوربین ها می توانند در هر نقطه ای نسبت به صحنه قرار گیرند. اگر چه بهتر است این دو دوربین هیچگاه یکدیگر را ثبت نکنند. ضبط نمایش در این گونه از صحنه ها فعالیت خلاقانه می طلبد. پیشنهاد می کنیم برای آگاهی یافتن از جزئیات نمایشی که در این صحنه اجرا می شود، قبل از ضبط به تماشای آن بروید و یا از تمرین هایش دیدن کنید.

امروزه ممکن است تصویربرداری از نمایش با اهداف مختلفی انجام شود اما مهمترین اهداف این کار را می‌توان به موارد زیر محدود کرد.

۱- به منظور آرشیو کردن نمایش

۲- به منظور معرفی نمایش، ظرفیت‌ها و امکاناتش برای حضور در جشنواره‌ها یا اجرا در تماشخانه‌های مختلف در فرآیند تورهای داخلی و بین‌المللی

۳- به منظور عرضه‌ی نمایش به عنوان یک محصول ویدئویی

تصویربرداری از نمایش با توجه به هر کدام از اهداف نامبرده و غیره باشد، همواره باید مدنظر داشت که نمایش به عنوان یک اجرای زنده، برای تماشاگران حاضر در محل وقوع نمایش خلق می‌شود. بنابراین همواره به هنگام ضبط، باید حضور تماشاگران را در نظر آورد و عمل تصویربرداری را با وجود ملاحظاتی که این حضور ایجاد می‌کند به انجام رساند.

لیدروم^۴ و هدروم^۵

هنگام تصویربرداری با یک دوربین باید به اندازه‌ی کافی لیدروم و هدروم در قاب خود بگذارید تا هرگونه اطلاعات مهم (طراحی صحنه، حرکات بازیگران در اطراف صحنه و ...) که در طول اجرا ظاهر می‌شوند را بتوانید ضبط کنید. اگر با دو یا بیشتر از دو دوربین تصویربرداری می‌کنید، دوربینی که نماهای بسته‌تر را می‌گیرد باید به اندازه‌ی کافی لیدروم و هدروم در قابش در نظر گیرد تا اگر بازیگر به صورت ناگهانی حرکتی انجام داد، همچنان او را در قاب داشته باشد و حرکتش را ضبط کند.

پرهیز از حضور تماشاگران

یک نمایش برای تماشاگران اجرا می‌شود نه برای ضبط شدن توسط دوربین. تماشاگر بخش فعالی از اجراست. به همین دلیل نه تنها مهم است واکنش‌های صوتی‌اش به آنچه در حال اجراست ضبط شود بلکه از حضورش نباید به گونه‌ای کامل پرهیز شود. اگر سر افراد حاضر در صندلی ردیف‌های نخست در قاب شماست و راهی برای پوشاندنشان ندارید سعی کنید شیوه‌ای پیدا کنید که با وجود این امر، کارتان به بهترین شکل ممکن پیش رود. یادتان باشد دوربین هم در نهایت یکی از تماشاگران است. بنابراین باید راهی پیدا کنید تا بهترین‌ها را بدون دخالت یا ایجاد تغییر در تجربه‌ی تئاتری تماشاگران ضبط کنید. علاوه بر این، اگر یکی از اهداف‌تان از ضبط نمایش آرشیو کردن آن است، بهتر است چند دقیقه از ورود و چند دقیقه از خروج تماشاگران را نیز تصویربرداری کنید. همچنین بهتر است قبل از شروع نمایش و ورود تماشاگران به تالار، تصاویری از نمای بیرونی و درونی تالار نیز ضبط کنید.

۴- Leadroom فضای خالی مقابل سوژه ثابت یا در جهت حرکت سوژه متحرک.
۵- Headroom میزان فضای بالای سر سوژه (موضوع) تا لبه‌ی بالایی قاب تصویر.

نور - تغییرات و تنظیمات روشنایی

برای یک نمایش، نور و طراحی آن یکی از مهمترین اجزای تشکیل دهنده است و چگونگی تنظیم دوربین برای دریافت نور، تأثیر بسیار زیادی بر نتیجه‌ی ضبط تصویر دارد. بنابراین پیش از تصویربرداری، در صورت امکان با طراح نور و یا کارگردان صحبت کنید و از او درباره‌ی محل قرارگیری نورها و نشانه‌های مربوط به تغییرات آنها سوال بپرسید. خصوصاً در زمان‌هایی که این تغییرات هنگامی که بازیگران در حال اجرای نمایش هستند رخ می‌دهند. قطعاً شما قصد دارید به آنچه توسط تماشاگران در تالار دیده می‌شود وفادار باشید و آن را ضبط کنید. اگرچه در نظر دارید تا جای ممکن جزئیات را نیز ثبت نمایید. در این فرآیند اگر طراحی نور به گونه‌ای است که به هنگام اجرای نمایش تغییرات زیادی دارد و شما متوجه می‌شوید تصویری که در حال ضبط است، در معرض نور زیاد و یا نور کم قرار دارد، سعی کنید از ابزارهای که دوربین در اختیار تان قرار می‌دهد به گونه‌ای پویا بهره ببرید. با تنظیمات به‌موقع و مختلف دوربین می‌توانید تا حد مطلوب از این چالش عبور کنید. به یاد داشته باشید اگر در هنگام تصویربرداری، مسئله‌ی میزان نور را حل نکنید و نتوانید متناسب با تغییرات، تنظیمات لازم را انجام دهید، حل این مسئله در مرحله‌ی پس‌تولید بسیار دشوارتر خواهد بود.

راهنمای تصویربرداری، صدابرداری
و تدوین فیلم نمایش

پشت دوربین

به هنگام تصویربرداری از یک نمایش، استفاده از نماهای مختلف به عوامل زیادی بستگی دارد. عواملی که از جمله‌ی آنها می‌توان به مواردی مانند؛ تعداد بازیگرانی که همزمان روی صحنه هستند، ژانر نمایش (کمدی، درام و ...)، حرکت و استفاده از صحنه در طول نمایش، ورود و خروج‌های بازیگران از صحنه، چیدمان وسایل، استفاده از لوازم درون صحنه و طراحی نور اشاره کرد.

تصویربردار و مدیرتصویر برداری

تصمیم درباره‌ی اینکه در طول تصویربرداری از نمایش چه اندازه نماهایی را به کار گیرید، به عهده‌ی شمایی است که پشت دوربین قرار دارید. البته اگر برای این پروژه یک کارگردان یا یک مدیر تصویربرداری وجود نداشته باشد. اگر وجود داشت، در طول نمایش او باید به شما بگوید چه زمانی از کلوزآپ، چه زمانی از میدیوم شات و چه زمانی از نماهای بازتر استفاده کنید.

چه زمانی از کلوزآپ‌ها، میدیوم شات‌ها و نماهای زاویه باز استفاده کنیم؟

استفاده از نماهای کلوزآپ برای زمان‌هایی مناسب است که بازیگر در یک صحنه‌ی خاص، لحظاتی سخت و سرشار از احساس را می‌گذراند. همچنین استفاده از این نما هنگامی که جزئیاتی در مناسبات میان شخصیت‌های نمایش وجود دارد و نماهای باز یا حتی متوسط قادر نیستند به خوبی آنها را ثبت کنند مناسب است. مواردی مانند گریه کردن، حالت‌های خاص بیانگرانه‌ی صورت و اشیای کوچکی که توسط بازیگران به کار برده می‌شوند در نماهای بسته بهتر دیده می‌شوند.

نماهای متوسط از این جهت مهم هستند که میان جزئیات ارائه شده در یک نمای نزدیک و اطلاعات ارائه شده در یک قاب با نمای باز، تعادل برقرار می‌کنند. نماهای متوسط می‌توانند هنگامی که بازیگر یا بازیگران حرکات بدنی شدید انجام می‌دهند، هنگامی که دو یا بیشتر از دو نفر در یک صحنه با یکدیگر گفتگو می‌کنند و یا هنگامی که بازیگر یا بازیگران در فضای صحنه حرکت می‌کنند مورد استفاده قرار گیرند.

نماهای باز مهم هستند زیرا هرآنچه در نمایش در جریان است را ثبت می‌کنند. نماهای باز نماهای «تثبیت‌کننده» هستند و همیشه به هنگام شروع یک نمایش، استفاده از آنها بسیار خوب است. زیرا شخصی که ویدئوی نمایش را تماشا می‌کند می‌تواند از فضای کلی حاضر بر صحنه آگاه شود و با آن ارتباط برقرار کند. تماشاکننده‌ی فیلم نمایش نیاز دارد فضای کلی صحنه را بشناسد. زیرا در فرآیند تدوین ممکن است از یک نما به نمایی دیگر با اندازه‌ی قاب متفاوت برش زده شود.

چه زمانی از زوم‌ها استفاده کنیم؟

اینکه در طول تصویربرداری یک نمایش چه زمانی باید از زوم به جلو و زوم به عقب استفاده کرد در اختیار تصویربردار است. اگر با یک دوربین قرار است تصویربرداری کنید توصیه می‌کنیم زوم را به نرمی و آرامی به کار ببرید. اگر از دو دوربین یا بیشتر از آن برای ضبط یک نمایش بهره می‌برید می‌توانید با خلاقیت و سرعت بیشتری از زوم استفاده کنید. چراکه همواره یک دوربین دیگر وجود دارد تا تصویر را پوشش دهد و در این صورت می‌توانید در فرآیند پس تولید و تدوین، دو نمای مختلف را به هم بچسبانید. اما در تصویربرداری چه با یک دوربین و چه با چند دوربین، زوم را باید بسیار با احتیاط به کار ببرید و تنها در صورت لزوم از آن استفاده کنید. توصیه‌ی ما این است که از زوم به جلو در طول یک صحنه‌ی گفتگومحور که اطلاعات مهمی در میان شخصیت‌ها در حال به اشتراک‌گذاری است (اطلاعاتی که در فرآیند داستان اهمیت دارند) و نیز مخصوصا در طول لحظات احساسی مهم استفاده کنید. زوم به عقب را نیز برای ضبط حرکات بدنی بازیگران و یا زمانی که در قاب عناصر دیگری اضافه می‌شوند (عناصری که بازیگر با آنها تعامل دارد) استفاده کنید. به یاد داشته باشید جدای از نمایشگر دوربین، همیشه باید از آنچه در صحنه در حال رخ دادن است آگاه باشید. چراکه باید بتوانید در طول فرآیند ضبط، تصمیمات مناسبی بگیرید.

«همیشه باید از آنچه در صحنه در حال رخ دادن است آگاه باشید و نمایش در حال ضبط

را تنها از نمایشگر دوربین دنبال نکنید.»

نمای باز: هر آنچه در صحنه در جریان است در این قاب دیده می‌شود.

نمای متوسط: در این صحنه گفتگویی میان شخصیت‌ها برقرار است و در تابلو جزئیاتی وجود دارد که در نمای دور یا باز به خوبی دیده نمی‌شود.

نمای بسته: در این صحنه گفتگویی میان شخصیت‌ها برقرار است که لحظاتی احساسی میان آنها به وجود آورده است.

نمای بسیار باز: هر آنچه در صحنه در جریان است و علاوه بر آن تماشاگران دیده می‌شوند. زیرا واکنش آنها به آنچه در جریان است اهمیت دارد.

ثبت دکور و لباس

معمولا دوربینی که در نمای باز از نمایش تصویربرداری می‌کند، دکور نمایش را نیز ثبت می‌کند. از همین رو مهم است که این دوربین، صحنه، تمام اجزای موجود در آن و تمام اطلاعات ممکن مربوط به نمایش را ضبط کند. اما از طرف دیگر برای ثبت لباس‌های بازیگران، نه تنها دوربینی که نمای باز می‌گیرد بلکه دوربین‌های دیگر نیز باید فعالیت داشته باشند. نماهای باز کل اشیاء و لباس‌های استفاده شده توسط بازیگران، و نماهای بسته جزئیات مربوط به آنها را ثبت می‌کنند. مواردی که از دید دوربین نمای باز مغفول می‌مانند.

ضبط یک نمایش را چگونه آغاز کنیم و به پایان رسانیم؟

تصویربرداری را پیش از شروع نمایش و درحالی که تماشاگران روی صندلی‌های خود مستقر می‌شوند آغاز کنید. همچنین بعد از پایان نمایش فرآیند ضبط را بلافاصله متوقف نکنید و از خروج تماشاگران از تالار نیز چند دقیقه تصویر بگیرید. این کار سبب می‌شود هنگام تدوین در پس تولید، برای انتقال به پایان فیلم نمایش وضعیت بهتری داشته باشید.

چه زمانی ضبط را متوقف کنیم؟

همان‌طور که عنوان شد، با پایان نمایش، فرآیند ضبط را متوقف نکنید و از خروج تماشاگران نیز تصویربرداری کنید اما پیش از تغییر قاب برای تصویربرداری از خروج تماشاگران، حواستان به صحنه نیز باشد. شاید کارگردان و یا یکی از عوامل نمایش پس از پایان به روی صحنه بیاید و بخواهد نکاتی را مطرح کند.

در طول وقفه‌ها چه کنیم؟

وقفه‌ها می‌توانند فاصله‌ی میان دو پرده‌ی نمایش و یا زمانی که به عنوان آنتراکت مشهور است باشند. در طول وقفه‌هایی که آن را به عنوان آنتراکت می‌شناسیم حتما حواستان باشد ضبط را چند دقیقه بعد از وقفه قطع، و مجددا چند دقیقه قبل از پایان وقفه شروع کنید.

راهنمای تصویربرداری، صدابرداری و تدوین فیلم نمایش

دستورالعمل‌های صوتی

آماده‌سازی مقدمات صدابرداری

- به منظور آماده‌سازی مقدمات صدابرداری با کارگردان و یا مدیر صحنه گفتگو کنید و موارد زیر را از آنها جویا شوید:
- ۱- محدوده حرکات بازیگران کجاست؟ در چه بخش‌هایی از صحنه بازیگران می‌ایستند و در چه بخش‌هایی حرکت می‌کنند؟
 - ۲- در چه بخش‌هایی از صحنه بازیگران بیشتر صحبت می‌کنند؟
 - ۳- ورود تماشاگران از کجا خواهد بود؟
 - ۴- آیا در نزدیکی مرز صحنه با جایگاه تماشاگران، در طول نمایش مایعی پاشیده خواهد شد؟
 - ۵- آیا کابل کشی در جلوی صحنه اشکالی دارد؟
 - ۶- آیا کابل کشی زیر صندلی تماشاگران اشکالی دارد؟
 - ۷- آیا قبل از شروع نمایش این امکان وجود دارد که از بازیگران درخواست کرد در صحنه حضور یابند و مسئله‌ی صدا را با آنها آزمایش و تنظیم کرد؟

صدا بخش مهمی از تصویربرداری یک نمایش است و ضبط آن همان اهمیتی را دارد که ضبط تصویر. امروزه برای ضبط صدا تجهیزات صوتی متنوعی داریم. تجهیزاتی که به ما امکان ضبط، با کیفیت بسیار بالا را می‌دهند. اما آنچه در ضبط صدای یک نمایش نقش اساسی را ایفا می‌کند، استفاده‌ی صحیح و کارآمد از این تجهیزات است. همانند ضبط ویدئو، برای ضبط صدا نیز مهم است با کارگردان نمایش صحبت کنید. تأیید کارگردان برای میکروفون گذاری در صحنه ضروری است. اگر کارگردان به شما اجازه داد که میکروفون‌ها را در صحنه قرار دهید، این کار را به صورت هدفمند انجام دهید. میکروفون‌ها باید در جاهایی از صحنه قرار گیرند که بازیگران بیشترین حضور را در آن دارند. مخصوصاً اگر با یکدیگر گفتگو می‌کنند. در حالت ایده‌آل بحث درباره این موضوع باید روز قبل از تصویربرداری انجام شود. یادتان باشد هرگز برای قراردادن تجهیزات صوتی در صحنه، بدون صدور اجازه از سوی کارگردان، تغییری در اشیای موجود در صحنه به وجود نیایید. همچنین اگر صدا را روی دستگاه دیگری ضبط می‌کنید و این کار را از طریق دوربین انجام نمی‌دهید، اجازه بدهید دوربین‌ها نیز صدا را ضبط کنند. چراکه در این صورت می‌توانید صدای محیط (آمبیانس) و صدای واکنش تماشاگران را نیز ضبط کنید. همچنین در صورت خراب شدن صدایی که جداگانه ضبط کرده‌اید، می‌توانید از صدایی که دوربین ضبط می‌کند نیز بهره ببرید. نکته‌ی دیگری که هنگام تصویربرداری باید به آن توجه داشته باشید سطح صداست. مخصوصاً وقتی در نمایش جدای از صدای بازیگران، موسیقی نیز نواخته یا پخش می‌شود. در این صورت باید از افت سطح صدا یا موج شدن (Distortion) آن بسیار مراقبت کنید. چرا که این امر را حتی اگر بتوان در پس تولید اصلاح کرد، نیازمند صرف زمان است و نتیجه‌ی نهایی به سطح کیفیت مراقبت به هنگام ضبط نمی‌رسد.

استراتژی ضبط صدا

با توجه به طرح سوالات بالا و گفتگو با کارگردان یا مدیر صحنه، حال می‌توانید استراتژی خود را برای ضبط صدای نمایش معین کنید. این استراتژی جدای از مسائل مربوط به ویژگی صحنه و تالار نمایش و نیز محدودیت‌های مربوط به صدابرداری، به کمیت و کیفیت تجهیزاتی که در اختیار دارید نیز بستگی دارد. اگر برای ضبط صدای نمایش از میکروفون‌های مرزی^۶ استفاده می‌کنید، می‌توانید از استراتژی زیر برای ضبط بهره ببرید. در غیر این صورت باید استراتژی‌های دیگری طراحی و سپس اجرا کنید. استراتژی‌هایی که گاه می‌توانند بسیار پیچیده باشند و برای اجرای آنها به متخصصان امور صدا احتیاج باشد.

میکروفون‌گذاری با میکروفون‌های مرزی

در مرحله اول یادتان باشد که برای میکروفون‌گذاری باید یک ترتیب عددی مدنظر داشته باشید. سپس اگر پارامتری دیگری غیر از انواع صحنه پیش رویتان ندارید مطابق دستورالعمل زیر اقدام کنید.

صحنه قاب عکسی

در این صحنه بازیگران برای تماشاگرانی که در مقابل‌شان نشسته‌اند اجرا می‌کنند و پیشنهاد می‌شود میکروفون‌های مرزی در امتداد جلوی صحنه^۷، در فواصل مساوی، رو به بازیگران کار گذاشته شوند.

صحنه نعل اسبی

در اینگونه از صحنه‌ها، بازیگران برای تماشاگرانی که در سه طرف آنها نشسته‌اند اجرا می‌کنند. بنابراین پیشنهاد می‌شود میکروفون‌های مرزی را در مرکز و در جلوی هر کدام از سه سوی صحنه قرار بدهید.

صحنه میدانی

بسته به اینکه میدان اجرای بازیگران چقدر است، صدابرداری برای این صحنه می‌تواند پیچیده باشد اما اگر میدان بازی کمتر از ۷ متر مربع باشد، می‌توان با سه میکروفون مرزی که در فواصل مساوی در صحنه قرار دارند ضبط صدای نمایش را انجام داد.

نکات مربوط به میکروفون‌گذاری

- ۱- اگر میکروفون‌هایتان کابل دارد، به یاد داشته باشید کابل‌ها را باید بسیار با احتیاط، به گونه‌ای که نامشخص باشند در صحنه و یا جایگاه تماشاگران قرار بدهید.
- ۲- کابل‌ها را نوار چسب بزنید و آنها را مرتب کنید.
- ۳- از شل نبودن کابل‌ها و اینکه در معرض برخورد با بازیگران یا تماشاگران قرار ندارند اطمینان حاصل کنید.

6 - Boundary Microphones (BMs)

7 - Apron

دستورالعمل‌های تدوین

پس از فرآیند تولید که شامل تصویربرداری و صدابرداری می‌شود، فرآیند پس تولید که مهمترین و اصلی‌ترین بخش آن تدوین است شروع می‌شود. بخشی که در آن باید از ماهیت بصری و ریتم نمایش محافظت شود.

توجیه برش^۸

برای قطع یک تصویر دلایل زیادی وجود دارد. اگر چه در لحظه‌ی قطع، تدوینگر تجربه‌ی تماشای فیلم نمایش را به یک شکل یا اشکال دیگر تغییر می‌دهد. هدف تدوینگر از قطع کردن و چسباندن قطعات ویدئویی باید این باشد که تجربه‌ی مشاهده‌ی فیلم نمایش را به تجربه‌ی تماشای نمایش به عنوان تماشاگر حاضر در تالار نزدیک کند. در موارد زیر یک تدوینگر باید از برش استفاده کند.

- ۱- هنگامی که بهتر است احساسی که در صحنه حاکم است از زاویه‌ی متفاوت دیگری دیده شود.
- ۲- هنگامی که بهتر است داستان از یک نمای بازتر یا یک زاویه‌ی متفاوت دیده شود.
- ۳- هنگامی که با برش‌ها می‌توان بر ریتم صحنه تاکید کرد.
- ۴- برای تقسیم مجموعه‌ای از اعمال (هنگامی که برای تجربه‌ی تماشای فیلم نمایش مفید به نظر می‌رسند).
- ۵- برای کمک به تشخیص هویت چندگانه‌ی بازیگری که نقش چند شخصیت نمایشی را ایفا می‌کند.
- ۶- برای تاکید بر تغییر صحنه‌ی نمایش یا وسایل حاضر در درون صحنه نمایش.
- ۷- به منظور پنهان ساختن خطاهای فرآیند تصویربرداری.
- ۸- به منظور ویرایش موارد مربوط به ضبط، در زمان پیش از شروع اجرا، وقفه و پس از اتمام اجرای نمایش.

چنگ‌زدن به احساسات

اگر در صحنه‌ای از نمایش بازیگر شروع به گریستن کند و پشت او به دوربین باشد، احتمالاً وقتی از زاویه‌ای که صورتش دیده می‌شود تماشایش کنیم، احساساتش بهتر درک می‌شود. با این حال ضبط کردن احساسات اغلب به ترکیب بازیگران روی صحنه و واکنش‌هایشان به لحظه‌ی احساسی وابسته است و این امر نباید به سطح اجرای بازیگر از آن لحظه بازگردد. چه یک بازی ضعیف باشد و چه استثنایی، ضبط احساسات او در صحنه، برای استفاده در تدوین از اهمیت بالایی برخوردار است.

بهترین زاویه کنش

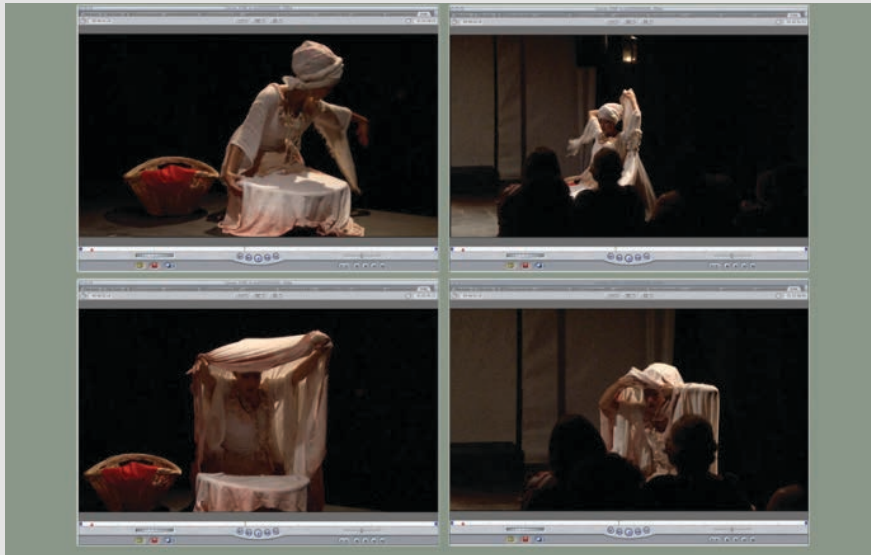
بیشتر نمایش‌ها چندین شخصیت دارند و کارگردان میزانشن‌های آنها را نه برای دوربین بلکه برای تماشاگران حاضر در تالار معین می‌کند. اگرچه در تالار نمایش زاویه دید همه‌ی تماشاگران یکسان نیست اما در فرآیند تدوین فیلم نمایش، تدوینگر باید نماها را به گونه‌ای به هم پیوند زند که انگار بیننده‌ی فیلم، تماشاگری است که در بهترین صندلی تالار برای تماشای نمایش نشسته است. همان‌طور که بازیگران در صحنه نمایش حرکت می‌کنند، تدوینگر باید به دنبال نماهایی باشد که توصیفی‌ترین کنش‌ها و اقدامات بازیگران را به نمایش می‌گذارند. برای روشن شدن این گزاره یک پرسش مطرح می‌کنیم: اگر دو بازیگر رو در روی یکدیگر، به گونه‌ای که نیم‌رخ‌شان برای تماشاگران تالار قابل دیدن است ایستاده باشند و ناگهان یک بازیگر به دیگری پشت کند، به چه نمایی باید برش زده شود؟ برش خوب در این حالت می‌تواند زاویه‌ای باشد که چهره‌ی هر دو بازیگر در آن دیده می‌شوند. البته تماشاگران نمایش هیچ‌کدام صورت این دو بازیگر را کامل نمی‌بینند اما در تدوین فیلم نمایش، بهتر است به نمای بازی که نزدیک به نمای دید تماشاگر نمایش است وفادار نمانید و اگر نمای بسته‌ای دارید که چهره‌ی هر دو فرد را نشان می‌دهد از آن استفاده کنید. بیشتر نماهای یک فیلم نمایش را باید نمای باز تشکیل دهد اما می‌توانید از نماهای بسته نیز به خوبی در میان آنها استفاده کنید.

تاکید بر ریتم

یک تدوینگر نه تنها مسئول تداوم حرکات بازیگران، اجزای صحنه، نور و دیالوگ است بلکه به طور ویژه عهده‌دار تداوم ریتم در صحنه و به طور کلی در فیلم نمایش است. هنگامیکه یک تدوینگر برش می‌زند، یا در راستای ریتم صحنه این کار را انجام می‌دهد یا در جهت مقابله با ریتم صحنه. در گفتگوی میان بازیگران اغلب می‌توان یک ریتم رفت و برگشتی که در آن تنش بالا می‌رود و پایین می‌آید را احساس کرد. افزایش تعداد برش‌ها در این شرایط، سرعت اجرا شدن نمایش را بالا می‌برد و لازمی انجام این کار آن است که بازیگران در گفتگو کردن‌شان ریتم سریعی داشته باشند. بنابراین اگر به نظر می‌رسد ریتم صحنه از سرعت برش‌ها عقب است، از برش‌های کمتری میان زاویه‌ها استفاده کنید. برش کمتر امکان تنش میان بازیگران را کمتر می‌کند. اغلب اوقات برشی که برای ریتم مناسب باشد می‌تواند با چند فریم اضافه کمال خود را از دست بدهد. در طول صحنه‌هایی که موسیقی در آنها پخش می‌شود، برش، یا قدرت سرعت بخشیدن به ریتم اجرا را دارد یا به عنوان سرعتگیر عمل می‌کند. در این صحنه‌ها برای هدایت مسیر تدوین از بیت (Beat) موسیقی استفاده کنید. همچنین در این صحنه‌ها می‌توانید از کراس دیزالو نیز بهره ببرید. چراکه انتقال قطعات تصویری را به خوبی با موسیقی ترکیب می‌کند.

تقسیم‌بندی مجموعه‌ای از اعمال

یک برش، قدرت ارتقا رقص یا حرکات موزون یک بازیگر را دارد. در ضبط نمایشی به نام اوببا^۸ در سال ۲۰۱۱ صحنه‌ای وجود داشت که بازیگر در آن حرکات متنوع آرامی را با اشیا، در یک رقص خاص به اجرا درمی‌آورد. تدوینگر برای تاکید بر رقص موجود در این صحنه، عمل بازیگر را به نماهای مختلف از زوایای گوناگون برش زد و نتیجه‌ی برش‌های او رشته‌ی متنوعی از حرکات که به صورت یک رقص یکپارچه به نظر می‌آمدند را به وجود آورد. نتیجه‌ای که ببینندگان فیلم نمایش را به تحسین کار بازیگر وامی‌داشت. اما با این حال توجه داشته باشید تا جایی که می‌توانید از برش زدن یک ژست، یک حرکت یا یک توالی کلامی پرهیز کنید.

تقسیم عمل بازیگر به نماهای مختلف در تصویر مشهود است. نکته‌ی حائز اهمیت آن است که تدوینگر نباید به دلخواه خودش عمل‌های بازیگر را بشکند و تدام آن را از بین ببرد. زیرا در این صورت بیننده‌ی فیلم نمایش، چیزی را می‌بیند که در اجرا رخ نداده است.

پوشش دادن شخصیت‌ها

نمایش‌هایی وجود دارند که در آنها یک بازیگر نقش چند شخصیت را بازی می‌کند. در این موارد تدوین کردن نماهای ضبط شده از نمایش، اقدامی ضروری برای دریافت داستان توسط بینندگان فیلم نمایش است. در این نمایش‌ها اگر بازیگر از یک شخصیت به شخصیتی دیگر جهش می‌کند، مهم است که تدوینگر هر کدام این شخصیت‌ها را در نمایی جداگانه و از زاویه‌ای مختلف نشان دهد.

تغییرات صحنه

انتقال میان صحنه‌ها وضعیتی در نمایش است که اغلب نیاز به برش‌هایی دارد. تغییرات صحنه به طور معمول با نشانه‌های نوری همراه است. کراس دیزالو بهترین ابزار است که برای انتقالات مربوط به گذر زمان می‌توان از آن استفاده کرد. اگر چه سرعت تغییرات صحنه متفاوت است و همیشه تابع تغییر نور نیست. در مواردی که نور تغییر نکند برش مستقیم به بازیگران جدید حاضر روی صحنه می‌تواند بهترین روش برای انتقال باشد.

پنهان‌سازی خطا

گاهی اوقات در فرآیند تصویربرداری ممکن است تصویربردار خطایی مرتکب شود که بیننده بیش از تماشای فیلم نمایش، توجه‌اش به خطای او جلب شود. خطایی مانند یک تیلت، پن یا یک زوم غیرمنتظره. در وقوع چنین امری، به عنوان یک تدوینگر باید بدانید عمل برش را نباید تا زمان رسیدن به آن خطا به تعویق بیندازید. بلکه باید قبل از آنکه به آن خطا برسید براساس اصول دیگری که برش قابل توجه است (مواردی مانند برش با تاکید بر ریتم یا تقسیم عمل) این کار را انجام بدهید.

تدوین فیلم نمایش

تدوینگر باید برش زدن قطعات تصویری را با تایید سرپرست پروژه‌ی تصویربرداری یا کارگردان نمایش انجام دهد.

انتقال دیزالو^۱

کراس دیزالو به طور ذاتی حامل معناست. این انتقال اغلب به گذر زمان اشاره دارد اما همچنین می‌تواند احساسات یک صحنه را نیز اشباع کند. این انتقال بهتر است برای صحنه‌های کند، برانگیزاننده‌ی احساسات، بخش‌های موزیکال و تغییرات صحنه مورد استفاده قرار گیرد. اندازه‌ی زمانی استفاده از کراس دیزالو می‌تواند معنای متفاوتی به انتقال و همین‌طور به صحنه دهد. به مانند برش، یک دیزالو سریع، یک اجرای سریع شده (دارای سرعت و شتاب) توسط بازیگر را به وجود می‌آورد و بالعکس. از وسوسه‌ی قرار دادن دیزالوها میان برش‌ها آگاه باشید. اگر چه دیزالو از نظر بصری می‌تواند یک امنیت خاطر از ترکیب قطعات تصویری به وجود آورد اما درعین حال می‌تواند ریتم یک صحنه را نیز به خطر اندازد. استفاده‌ی نادرست از یک کراس دیزالو می‌تواند هدف کارگردان نمایش در یک صحنه را دگرگون دهد.

کارهایی که نباید انجام شوند

۱- برای هر برش از کراس دیزالو استفاده نکنید. همانطور که در بالا توضیح داده شد، دیزالو به گذر زمان اشاره دارد که این امر گاهی اوقات در نمایش اتفاق می‌افتد. علاوه بر این، دیزالو ریتم نمایش را کند می‌کند. این نوع انتقال نباید به عنوان یک راه‌حل پیش‌فرض برای یک برش قابل تردید در نظر گرفته شود.

۲- قطعات تصویری ضبط شده را به طور کلی حذف نکنید. صرف نظر از اینکه یک قطعه‌ی تصویری مشکلاتی دارد نباید آن را به طور کامل در فرآیند تدوین حذف کرد. مسئله‌ی تداوم در تدوین فیلم نمایش بسیار مهم است و همین امر سبب می‌شود برخی قطعات با وجود آنکه نامناسب هستند، در نوار اصلی تدوین فیلم گنجانده شوند.

اصلاح رنگ

اصلاح رنگ نباید انجام شود مگر آنکه در تنظیم دوربین یا دوربین‌های تصویربرداری اشتباهی رخ داده باشد. اما اگر این کار باید انجام شود، حتما نورپردازی اصلی نمایش باید مد نظر قرار داده شود. در فرآیند اصلاح رنگ نسبت به نورپردازی اصلی نمایش نباید تغییرات اساسی رخ دهد. اگر تصویربرداری با دو یا چند دوربین انجام شده است می‌توانید اصلاح رنگ را با توجه به دوربینی که به درستی کالیبره شده و تصاویر را ضبط کرده انجام دهید.

تدوین صوتی

بسته به صدای ضبط شده در صحنه، سطح تدوین صوتی می‌تواند دشواری متفاوتی داشته باشد. این که با چند میکروفون صدای نمایش را ضبط می‌کنید، این که چند لاین برای خروجی صدا در نظر دارید، این که چطور صدای موسیقی زنده یا پخش شده در نمایش را ضبط کرده‌اید همگی در سطح تدوین صوتی تاثیرگذار است. اگر صدا توسط دوربین ضبط شده باشد، فرآیند تدوین صوتی به مراتب ساده‌تر و البته به لحاظ کیفی ضعیف‌تر است.

درس‌هایی که در اتاق تدوین آموخته شده‌اند

برخی‌ها تصور می‌کنند اگر برای تصویربرداری از یک نمایش چند اجرای نمایش را به ضبط کردن آن اختصاص بدهند نتیجه مطلوب خواهد شد اما واقعیت خلاف این است. چرا که در تدوین متوجه می‌شوید هر اجرا مقتضیات خاص خود را دارد و بازیگران و تماشاگران در هر مواجهه‌شان با یکدیگر متفاوت‌اند و به واسطه‌ی این مواجهه، احساس مختلفی در صحنه حاکم می‌شود. بنابراین تصور نکنید اگر یک شب را به ضبط نماهای باز، یک شب دیگر را به ضبط نماهای متوسط و شبی دیگر را به ضبط نماهای بسته اختصاص بدهید کار خوبی انجام داده‌اید. موارد زیر سه درس مهمی است که از فرآیند تدوین می‌توانید بیاموزید.

- ۱- در یک اجرا، ضبط نمایش را به انجام رسانید و در ضبط این اجرا به بهترین صورتی که می‌توانید عمل کنید.
- ۲- با بیش از دو دوربین تصویربرداری را انجام بدهید تا دوربین سوم بتواند تصاویری ضبط کند که اشتباهات دیگر دوربین‌ها را بتوان با آن پنهان کرد. نماهای ضبط شده توسط این دوربین در فرآیند تدوین بسیار نجات‌بخش هستند.
- ۳- اگر با دو یا بیش از دو دوربین نمایش را ضبط می‌کنید تنظیمات ضبط دوربین‌ها و همین‌طور وایت‌بالانس آنها را با یکدیگر همسان کنید.

گزارش تولید

برای گزارش فرآیند تولید فیلم نمایش می‌توانید
از فرم زیر استفاده کنید. فرم خام این گزارش در
پیوست شماره «۲» موجود است.

گزارش تولید فیلم نمایش

عنوان نمایش	مکبث
تاریخ ضبط	سوم آوریل ۲۰۱۸ / ساعت ۲۰:۳۰
محل اجرای نمایش	سالن بلک‌باکس دید کانتی (میامی)
ظرفیت تماشاگران محل اجرا	۸۰ نفر
زمان نصب تجهیزات در محل اجرا	۱۹:۰۰
زمان جمع‌آوری تجهیزات از محل اجرا	۲۳:۰۰
یادداشت‌های عمومی	این فیلم با سه دوربین تصویربرداری شده است و صدا خارج از دوربین ضبط شده است. برای صدابرداری از این نمایش از سه مینی‌گان استفاده شده است. ...
محل قرارگیری دوربین‌ها: (زاویه‌ها، انواع نماها)	دوربین ۱: ادوارد فیلیپ / در امتداد مرکز صحنه، نمای باز، با پن محدود. دوربین ۲: خاویر مورا / سمت راست صحنه/ نماهای متوسط و نماهای بسته از شخصیت اصلی. دوربین ۳: نینا لویز / سمت چپ صحنه / نماهای متوسط از شخصیت‌ها و نماهای بسته از عکس‌العمل دیگر شخصیت‌ها به حرف‌ها و رفتار شخصیت اصلی
تنظیمات دوربین	دوربین ۱: f2.2 / سرعت ۱/۶۰ / فوکوس خودکار / زوم خاموش / کلون ۳۲۰۰ / (جزئیات مربوط به تنظیمات دوربین) دوربین ۲: ... دوربین ۳: ...
تنظیمات تجهیزات صدا	خط یک: میکروفون مینی‌گان / سمت چپ صحنه / ضبط صدای شخصیت اصلی / (جزئیات مربوط به تنظیمات مربوط به محدوده ضبط صدا) خط دوم: ... خط سوم: ...

تجهیزات لازم برای تصویربرداری از نمایش

تجهیزات	موارد	توضیحات
تصویربرداری		
صدابرداری		
لوازم جانبی		

گزارش تولید فیلم نمایش

عنوان نمایش	
تاریخ ضبط	
محل اجرای نمایش	
ظرفیت تماشاگران محل اجرا	
زمان نصب تجهیزات در محل اجرا	
زمان جمع آوری تجهیزات از محل اجرا	
یادداشت‌های عمومی	
محل قرارگیری دوربین‌ها: (زاویه‌ها، انواع نماها)	
تنظیمات دوربین	
تنظیمات تجهیزات صدا	

پیوست «۳»: دستورالعمل سریع تنظیم فنی دوربین و کنترل مختصات بصری تصویر

هرچند موقعیت‌های تصویربرداری بسیار متنوع هستند و نمی‌توان دستورالعمل مطلق و همواره لازم الاجرای برای تمام این موقعیت‌ها ارائه نمود اما این متن دستورالعمل سریعی برای «تنظیم فنی دوربین» و «تنظیم مختصات بصری (ظاهری) تصویر» است که در بسیاری از موقعیت‌ها قابل استفاده خواهد بود. برای دستیابی به تصویری با شاخصه‌های فنی مناسب و مختصات بصری مورد نظر می‌توانید مطابق با توصیه‌های زیر عمل کنید:

۱- گزینه «گین الکترونیک دوربین» (Electronic gain) را روی صفر «دسی بل» تنظیم نمایید (اگر دوربین به جای گین الکترونیک از گزینه ISO برخوردار است آن را روی پایین‌ترین عدد تنظیم نمایید) و اگر صحنه نور کافی دارد از «گین الکترونیک منفی» (پایین‌تر از صفر «دسی بل» Minus dB) یا از گزینه ISO low استفاده کنید. اجرای این توصیه باعث کاهش نویز تصویر می‌شود.

۲- سرعت شاتر دوربین را در فرمت‌های 50i و 25p روی عدد $\frac{1}{50}$ ثانیه تنظیم نمایید. برای افزایش وضوح سوژه‌های متحرک یا وضوح کلی تصویر (در شرایطی که سوژه یا دوربین حرکات سریعی دارند)، برای جبران افت وضوح ناشی از لرزشهای دوربین در حالت «دوربین روی دست» و در موقعیت‌های مشابه می‌توانید از سرعت‌های شاتر سریع‌تر از $\frac{1}{50}$ ثانیه استفاده کنید. البته توجه داشته باشید که افزایش بیش از حد سرعت شاتر، هرچند وضوح بسیار بالایی حاصل می‌کند اما حرکات سوژه و دوربین را منقطع نشان خواهد داد که به آن پدیده «Skipping» می‌گویند. در صحنه‌های کم‌نور برای افزایش نوردهی تصویر می‌توان سرعت شاتر را کندتر از $\frac{1}{50}$ ثانیه تنظیم نمود. البته به شرط آنکه سوژه و دوربین کاملاً ثابت باشند. زیرا در صورت متحرک بودن سوژه یا دوربین، تصویر هم «کشیده» (Blurred) و هم دچار «Skipping» خواهد شد. البته می‌توان از سرعت‌های شاتر کندتر و سریع‌تر از $\frac{1}{50}$ ثانیه به شکل غیرمستقیم (به واسطه تاثیر بر دیافراگم) برای تغییر «عمق میدان» تصویر نیز استفاده کرد. البته به شرط آنکه تصویر کشیده یا منقطع نشود. اجرای این توصیه دستیابی به نوردهی مناسب و همچنین وضوح و نرمی حرکات تصویر را تضمین می‌کند.

۳- در صورتی که عدد «دمای رنگ» (کلوین) نور موجود در صحنه را می‌دانید (به واسطه تجربه خود دریافته‌اید که کلوین نور چقدر است یا میزان آن را با دستگاه Kelvin meter سنجیده‌اید) می‌توانید معادل آن، یکی از «پیش‌تنظیم‌های دوربین (White-balance preset)» را انتخاب نمایید تا رنگ‌ها در تصویر طبیعی بازسازی شوند. اگر از عدد «دمای رنگ» نور صحنه اطلاع ندارید و تجربه یا ابزار سنجش آن را نیز در اختیار ندارید، می‌توانید بر روی سطحی سفید، عملیات «وایت بالانس دستی» (Custom white-balance) را انجام دهید تا تصویری با رنگ طبیعی به دست آید.

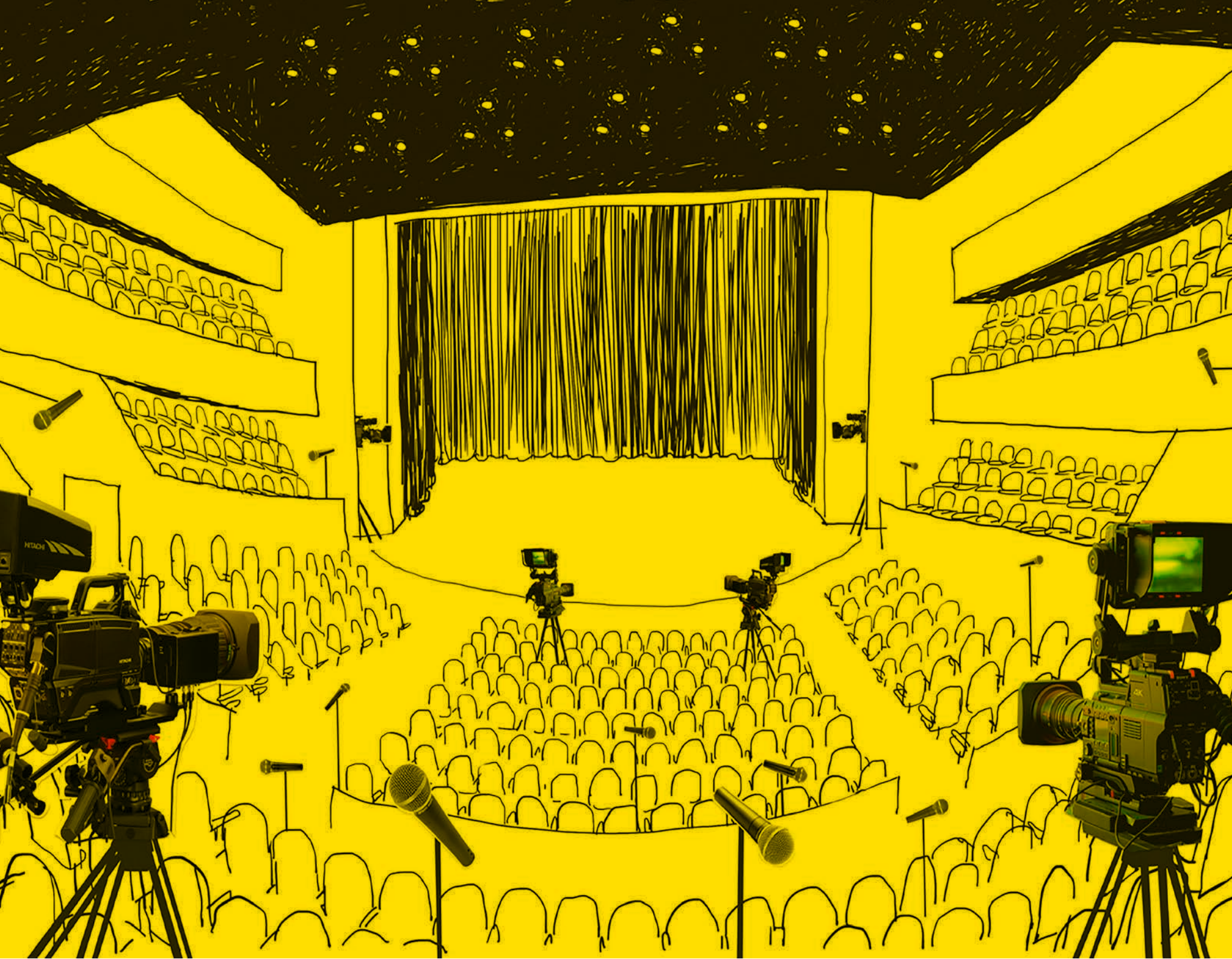
۴- برای فوکوس شدن سوژه در تصویر، حلقه فوکوس را بر روی «فاصله فوق کانونی» (Hyper Focal Distance) تنظیم کنید. اجرای این توصیه، فوکوس بودن تصویر را در تمام طول پلان تضمین می‌نماید که در تصویربرداری از تئاتر، با توجه به ناگهانی بودن حرکات بازیگران و تغییر زیاد میزانشن‌ها پیشنهاد می‌شود از این گزینه استفاده کنید.

راهنمای تصویربرداری، صدابرداری و تدوین فیلم نمایش
انجمن هنرهای نمایشی ایران

گردآوری و ترجمه: حسین ملکی

مدیر هنری: مسعود نوروزی

با تشکر از: جلال تجنگی، مهدی حاجیان و مرتضی جان‌بخش

انجمن هنرهای نمایشی ایران